

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Krajina uhelných pánví severozápadních Čech na příkladu velkolomu ČSA

Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav památkové péče

Ing. arch. Mario Barra

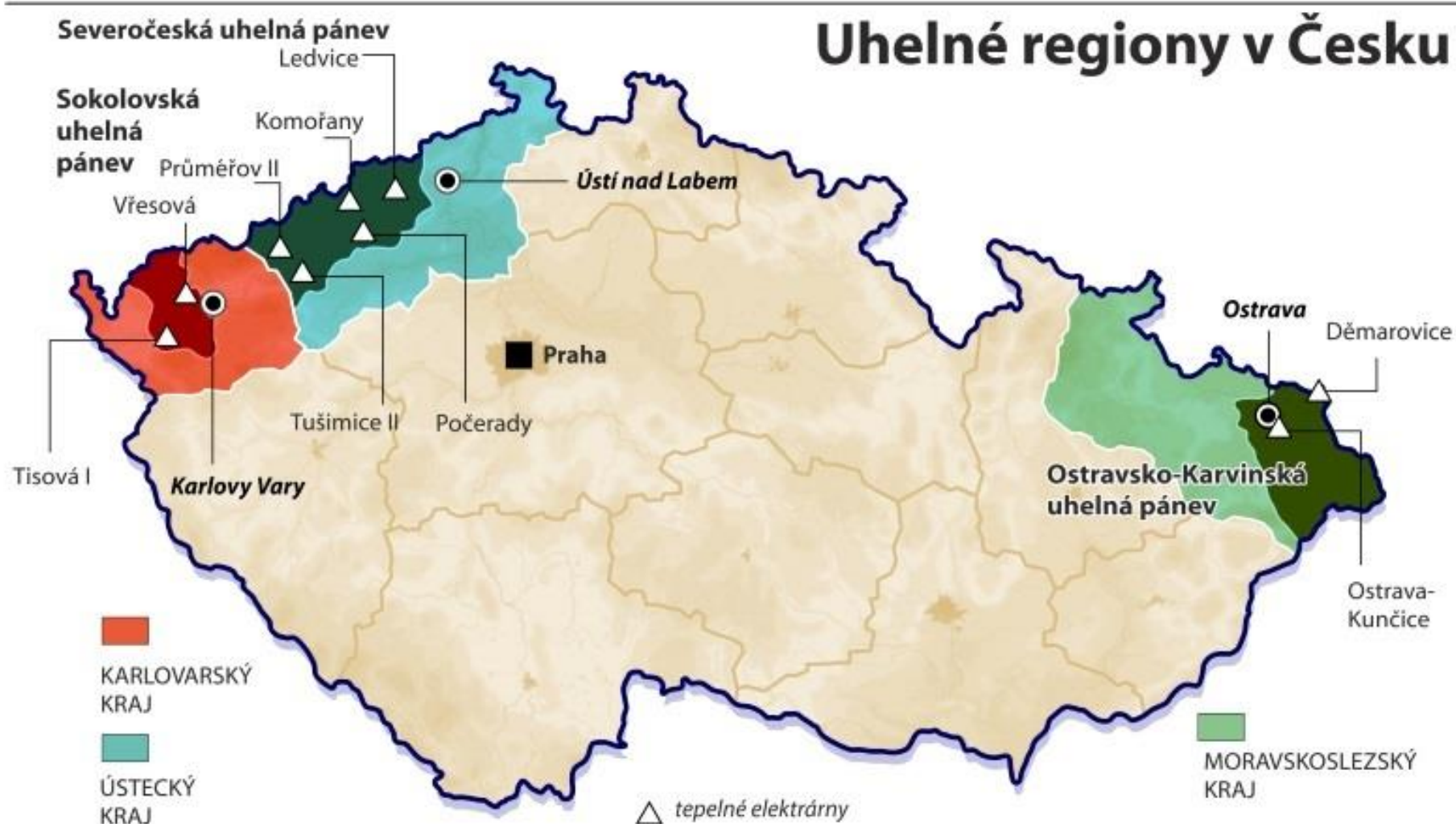
21. historickogeografická konference, 29. ledna 2025

Obsah prezentace

- I.** Úvod, vhled do současného stavu území
- II.** Historická podoba území
- III.** Plánovaná budoucnost území
- IV.** Návrhová budoucnost území
- V.** Závěr

Mapa uhelných oblastí v České republice

Zdroj: ČTK, listopad 2024

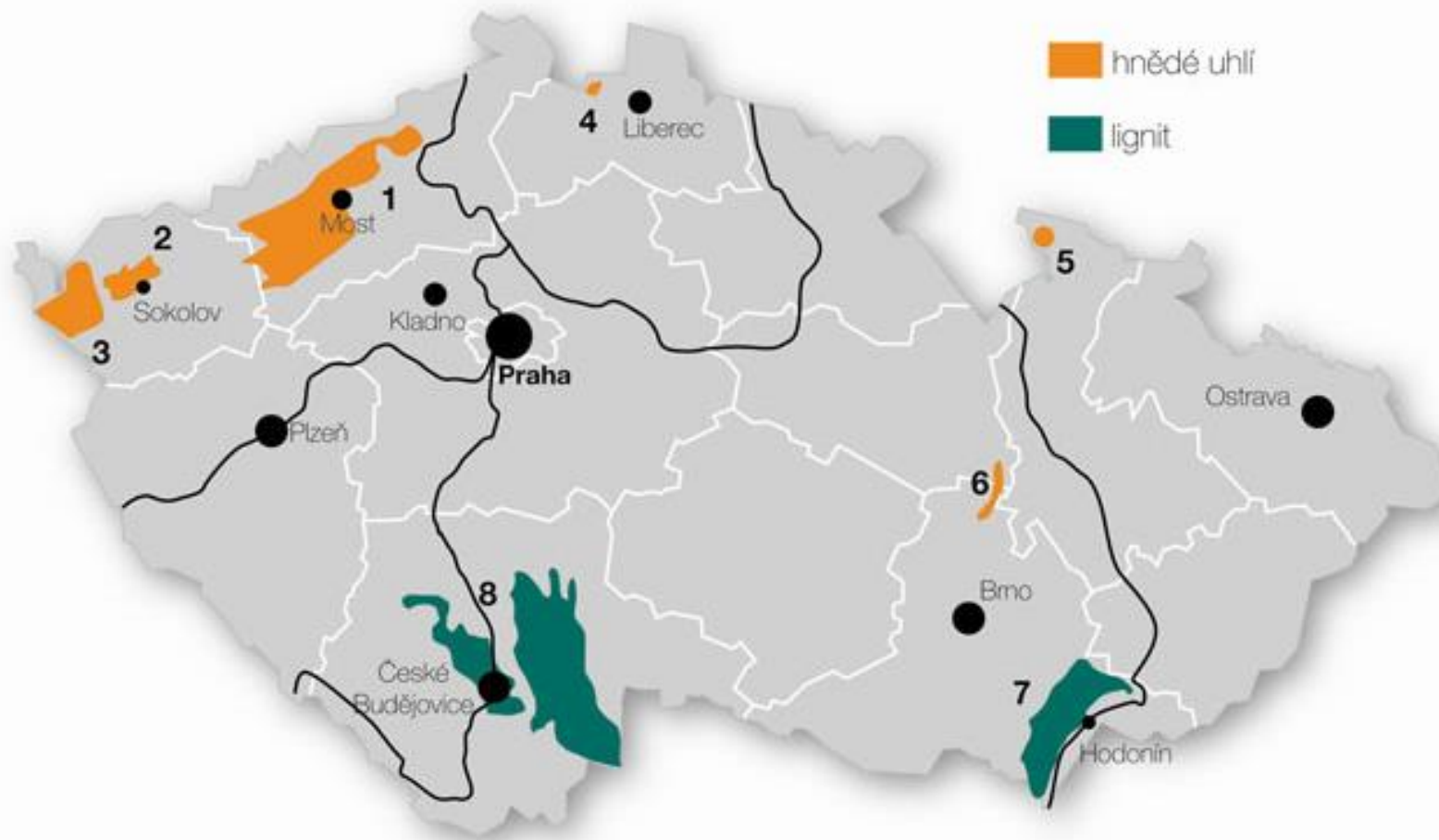

zdroj: Evropská komise

ČTK

Mapa hnědouhelných oblastí v České republice

Zdroj: HN, listopad 2024

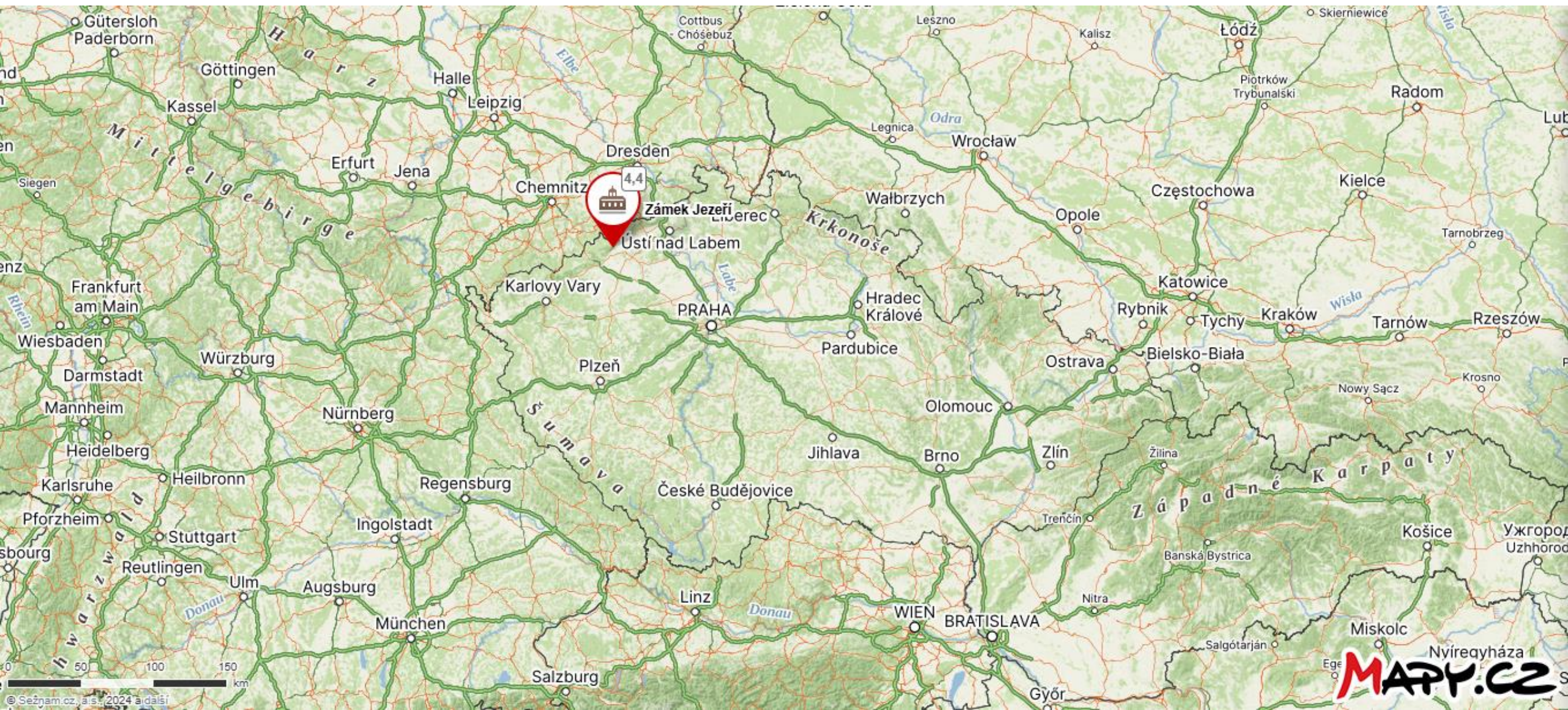

- 1 - Severočeská hnědouhelná pánev
- 2 - Sokolovská pánev
- 3 - Chebská pánev
- 4 - Žitavská pánev

- 5 - ložisko Uhelná
- 6 - výskyt křídového uhlí v okolí Moravské Třebové
- 7 - Jihomoravská lignitová pánev
- 8 - Jihočeské pánev

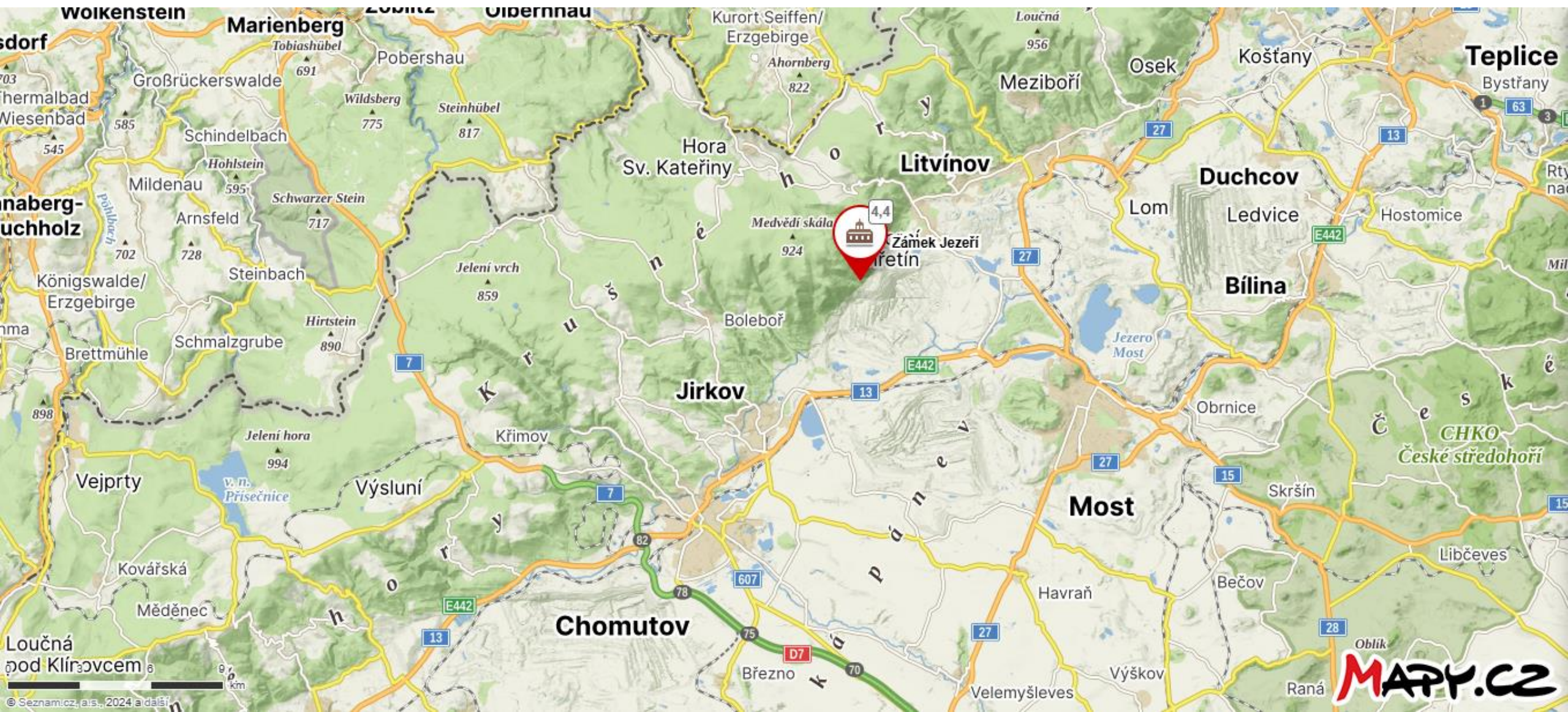
Situace řešeného území na mapě České republiky

Zdroj: mapy.cz, září 2024

Situace řešeného území v rámci Ústeckého kraje

Zdroj: mapy.cz, září 2024

Současný stav území

Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav památkové péče

Ing. arch. Mario Barra

21. historickogeografická konference, 29. ledna 2025

**Pohled na území
z vyhlídky nad
Jezeřím**

Zdroj:
archiv autora,
11. září 2022

**Zachované části
tzv. Jezeřského
arboreta**

Zdroj:
archiv autora,
14. září 2023

**Pohled na
bývalou náves
obce Albrechtice**

Zdroj:
archiv autora,
3. července 2023

**Pohled na
přerušenou silnici
I/13 od Jezeří**

Zdroj:
archiv autora,
1. listopadu 2023

**Pohled na
korečkové
rypadlo RK5000**

Zdroj:
archiv autora,
14. září 2023

**Pohled na
velkolom ČSA a
rypadlo RK5000**

Zdroj:
archiv autora,
14. září 2023

**Pohled na
obnovující se
území u Jezeří**

Zdroj:
archiv autora,
13. září 2023

**Pohled na
zatrubněnou řeku
Bílínu u Ervěnic**

Zdroj:
archiv autora,
22. února 2024

**Pohled na
přerušenou silnici
I/13 od Podhůří**

Zdroj:
archiv autora,
22. února 2024

Historická podoba území

Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav památkové péče

Ing. arch. Mario Barra

21. historickogeografická konference, 29. ledna 2025

**Zámek Jezeří s
Komořanským
jezerem v pozadí,
r. 1882**

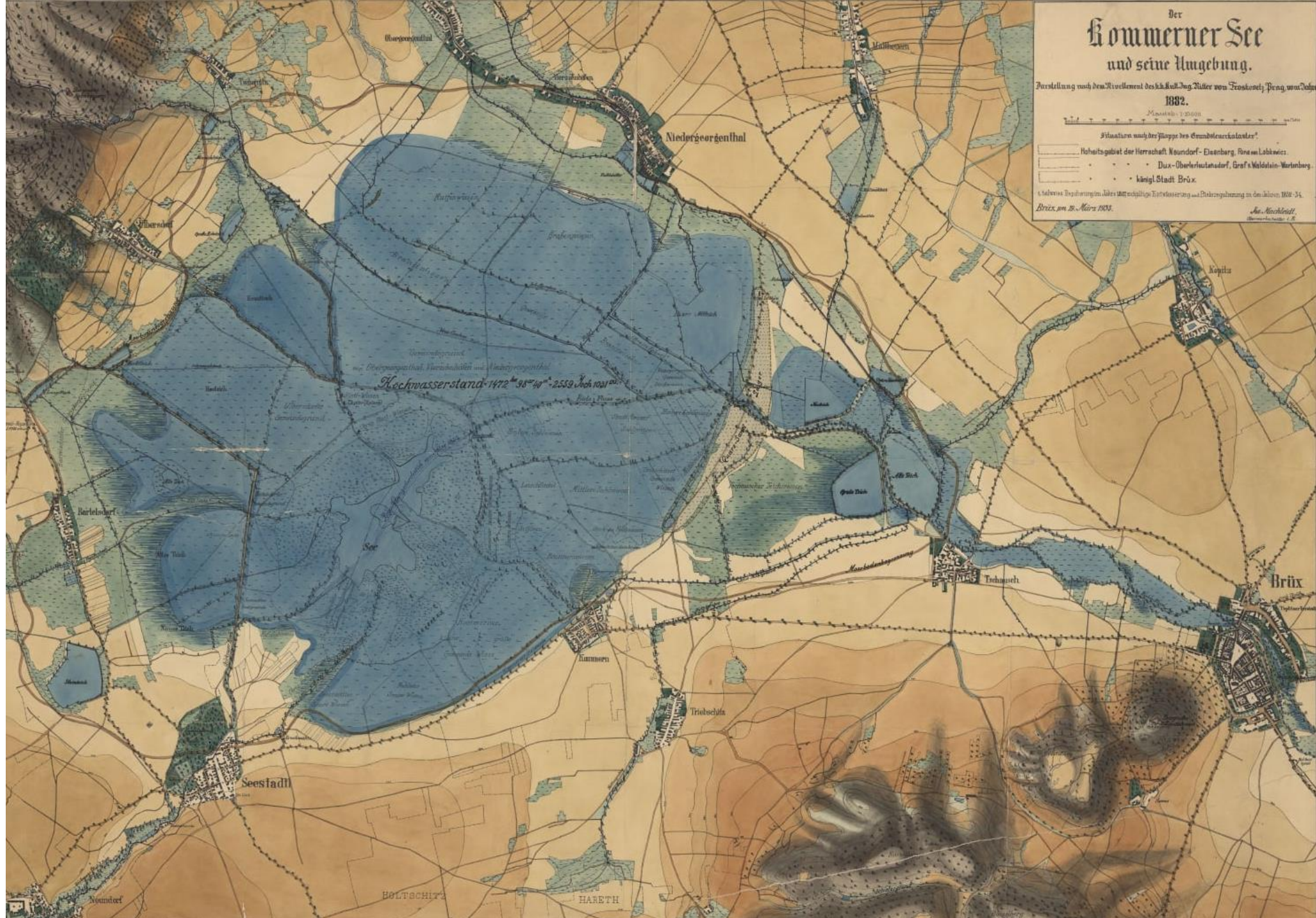
Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz

**Zámek Jezeří s
Komořanským
jezerem v pozadí,
r. 1882**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Albrechtice u Mostu – indikační skica stabilního katastru, r. 1842

Zdroj:
Archiv ČÚZK

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Komořany – indikační skica stabilního katastru, r. 1842

Zdroj:
Archiv ČÚZK

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Ervěnice – indikační skica stabilního katastru, r. 1842

Zdroj:
Archiv ČÚZK

ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ
UCENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

**Speciální mapa
III. vojenského
mapování, 1875-
1952, 1:75 000**

**Zdroj:
Archiv ČÚZK**

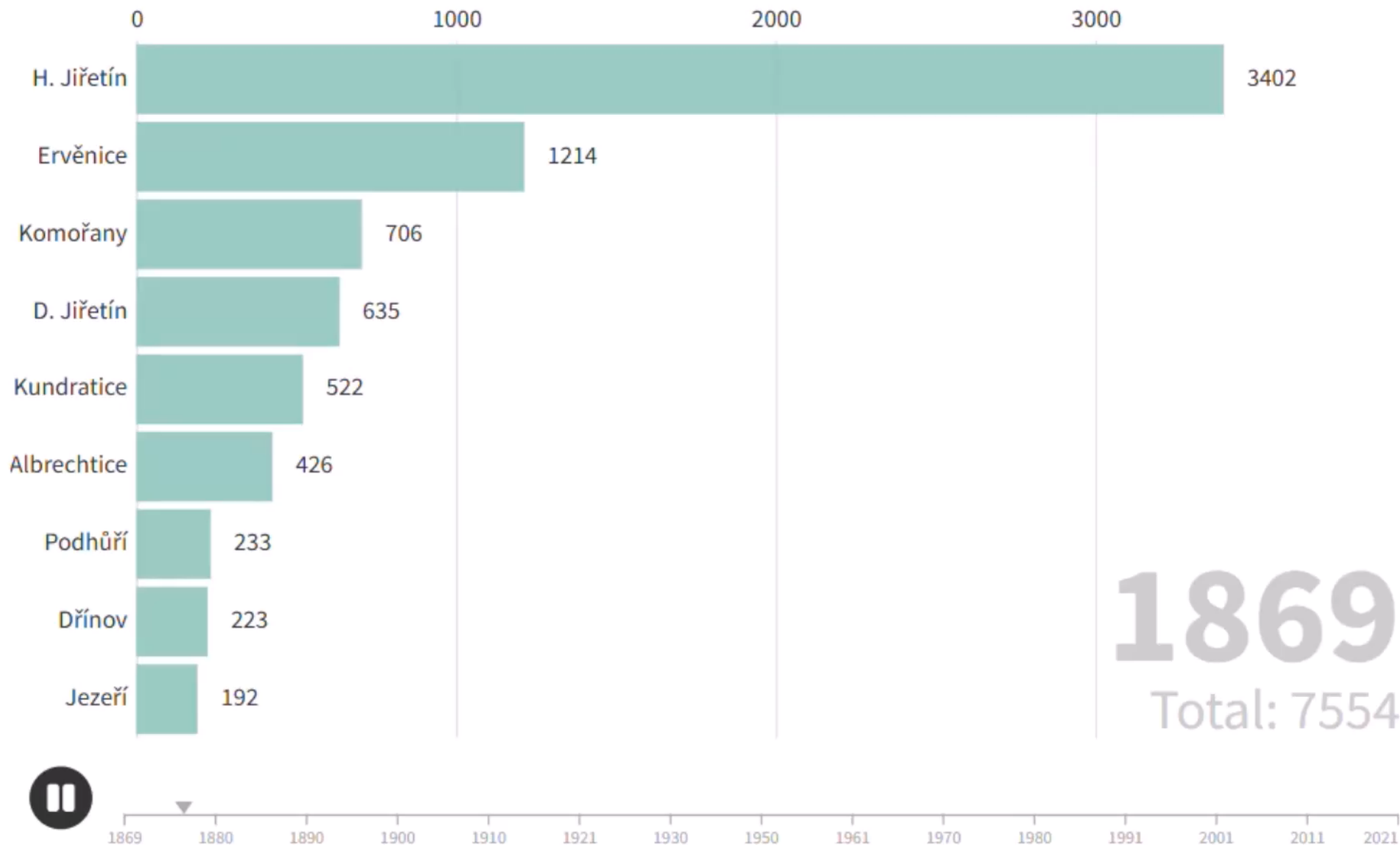
Vojenská mapa z r. 1963

Zdroj:
Army Map Service,
Corps of Engineers,
U. S. Army,
Washington D. C;
r. 1963

Vývoj počtu obyvatel v místech velkolomu ČSA a okolí

Zkoumané období: 1869 - 2021 (zdroj: web ČSÚ)

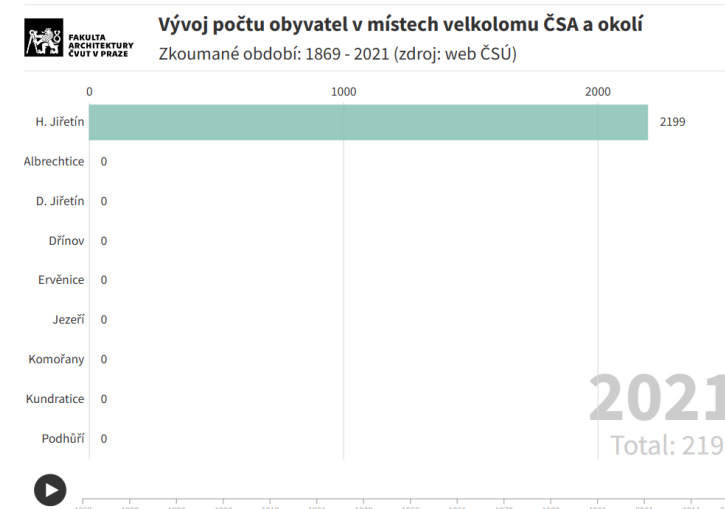
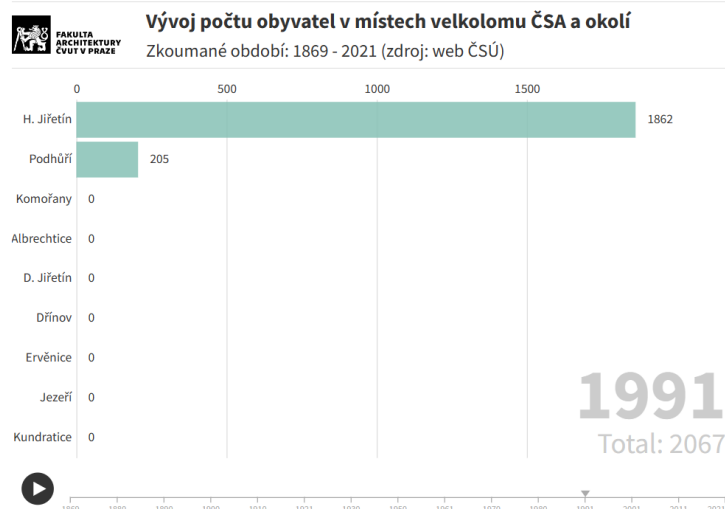
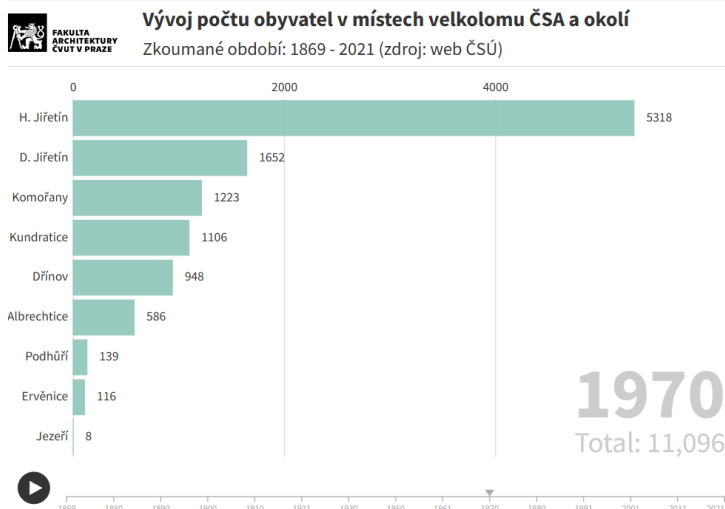
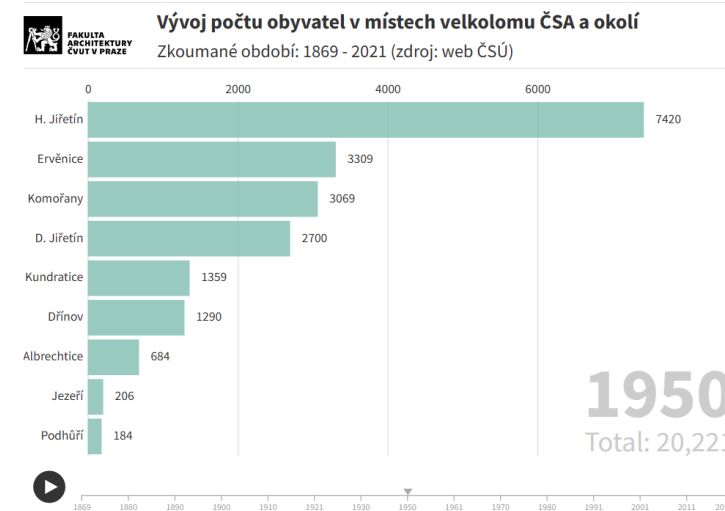
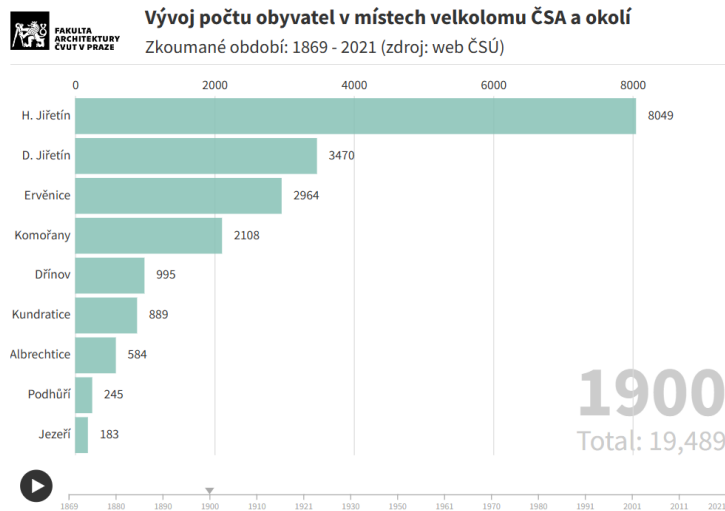
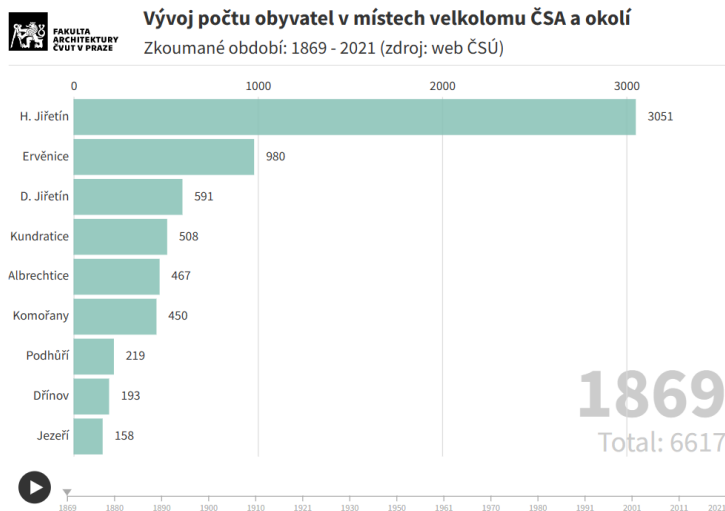

Vizualizace:
Flourish | Data
Visualization &
Storytelling, 6/2024

Zdroj dat:
Historický lexikon
obcí České republiky
1869–2011, ČSÚ

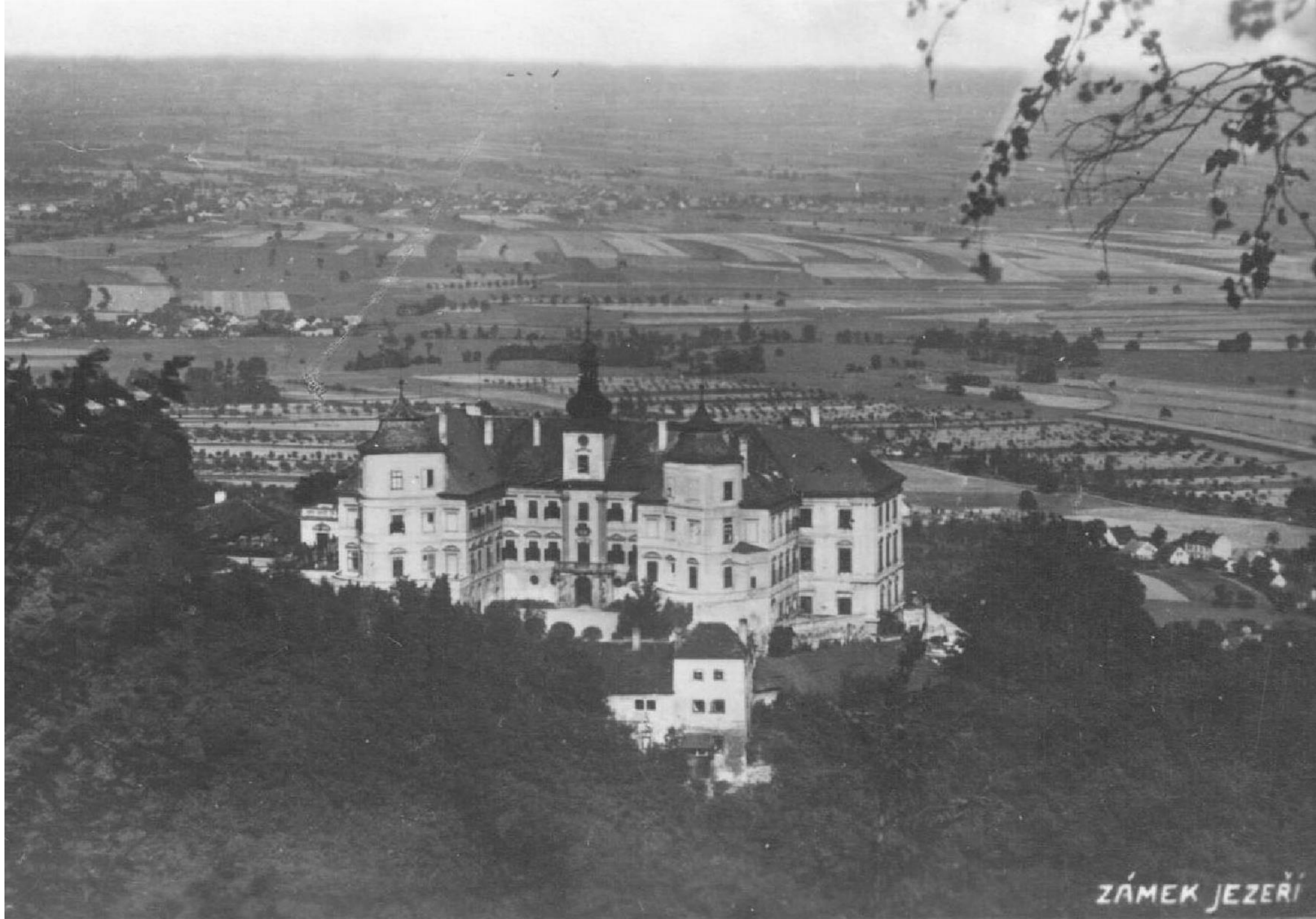
Vývoj počtu obyvatel v řešeném území

Vizualizace: Flourish, data: ČSÚ

**Pohled na území
z vyhlídky nad
zámkem Jezeří**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Jezeří/Albrechtice.

ZÁMEK JEZEŘÍ

Ulbersdorf m. Schloß Eisenberg

*Ulbersdorf m. Schloß Eisenberg
Böhmen*

**Pohled z obce
Albrechtice na
zámek Jezeří**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Jezeří/Albrechtice.

**Pohled na
náměstí Ervěnic u
Mostu**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Ervěnice/SeestadtI

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Kommern von der Brüxer Strasse.

Tutschner Gasthof.

Gasthaus Kaiser von Oesterreich.

**Několik
vyobrazení z
Komořan u Mostu**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Komořany

ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

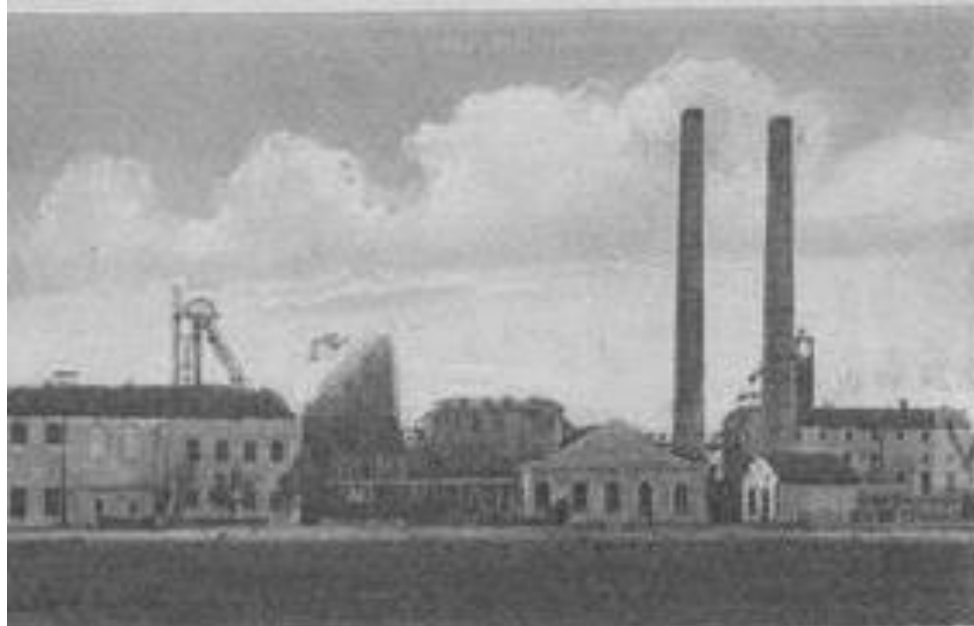

Ortsplatz

Wasserwerk

Gruß aus Bartelsdorf

Grohmann-Schächte

Station und Schloß Eisenberg

**Několik
vyobrazení z
Dřínova**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Dřínov/Barlesdorf

**Pohled na
zaniklou obec
Kundratice**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Kundratice

**Pohled na
zaniklou osadu
Podhůří**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Podhůří

Pohled na zaniklou obec Dolní Jiřetín

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Dolní Jiřetín

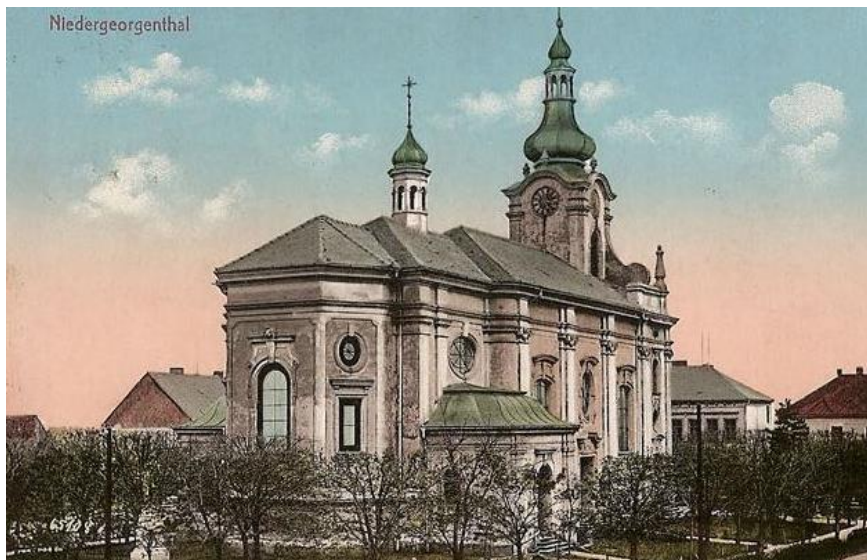
**Blínova ulice v
zaniklé osadě
Čtrnáct Dvorců**

Zdroj:
webová stránka
zanikleobce.cz –
Čtrnáct Dvorců

Příklady zaniklých památkově hodnotných objektů

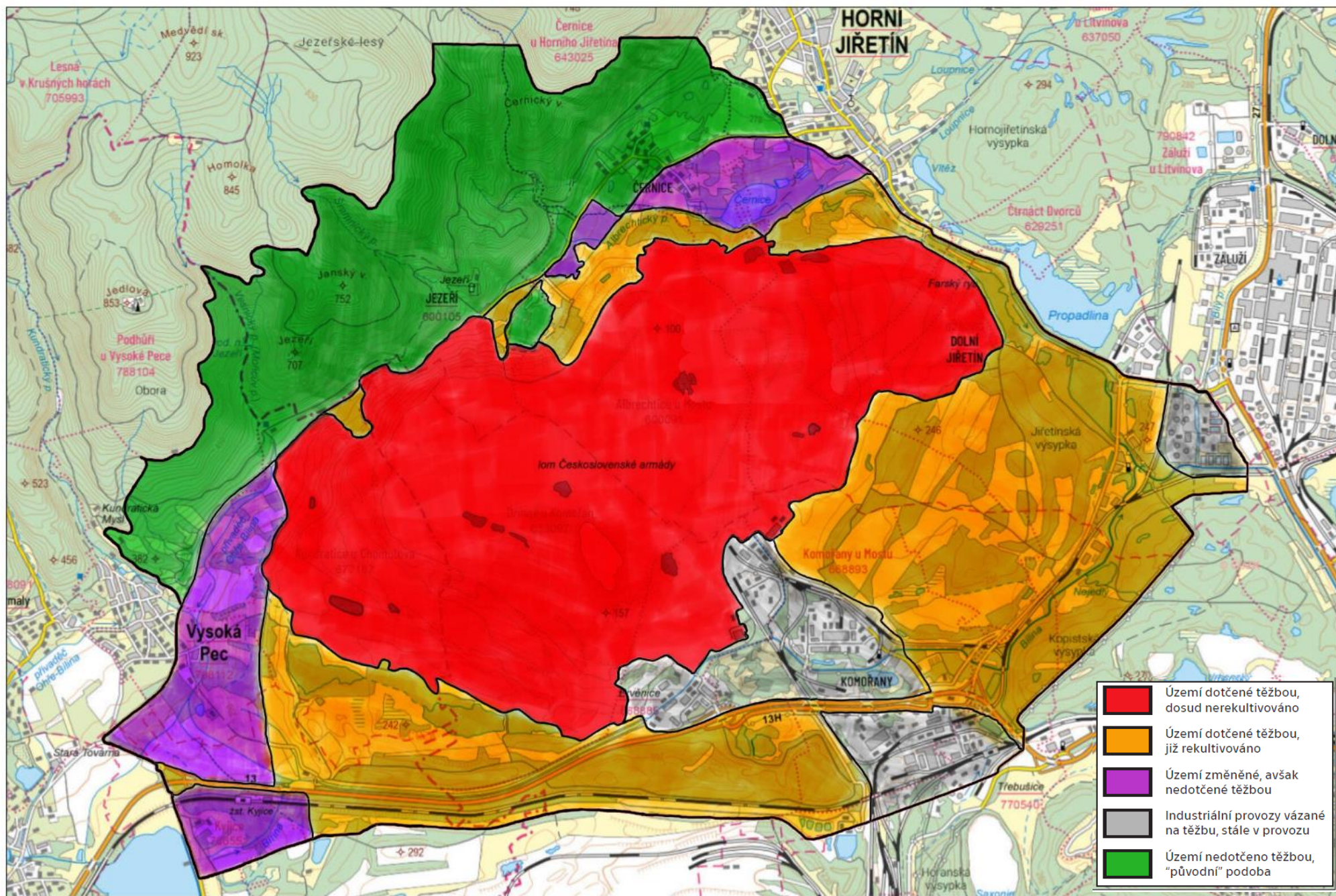
Zdroje fotografií: zanikleobce.cz

**Zasaženost
jednotlivých
ploch v řešeném
území**

Zdroj:
diplomová práce
MB, mbarra.cz

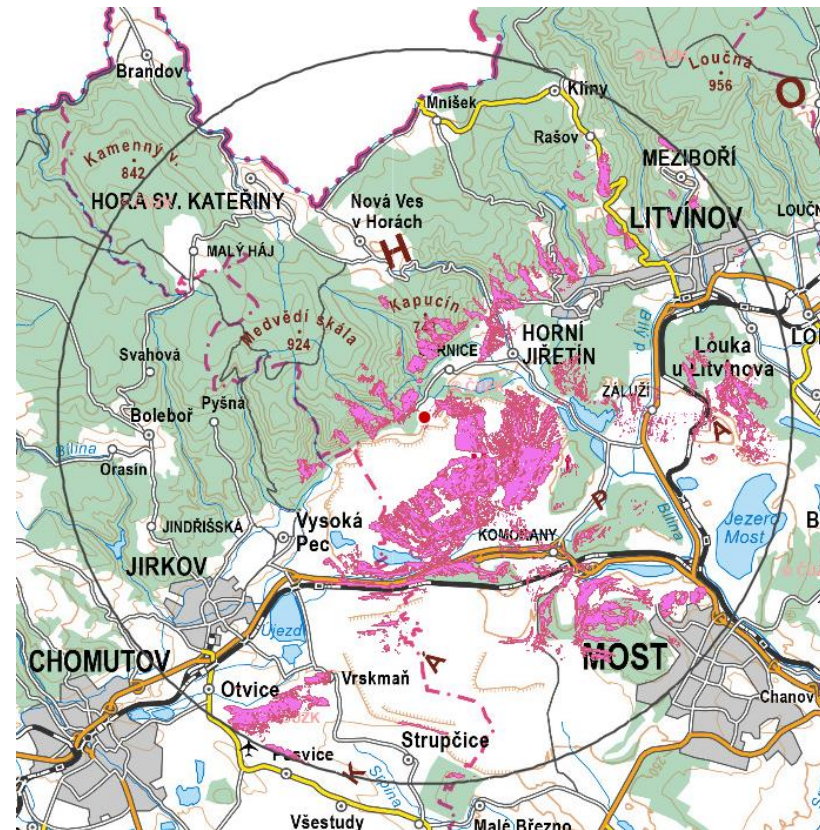
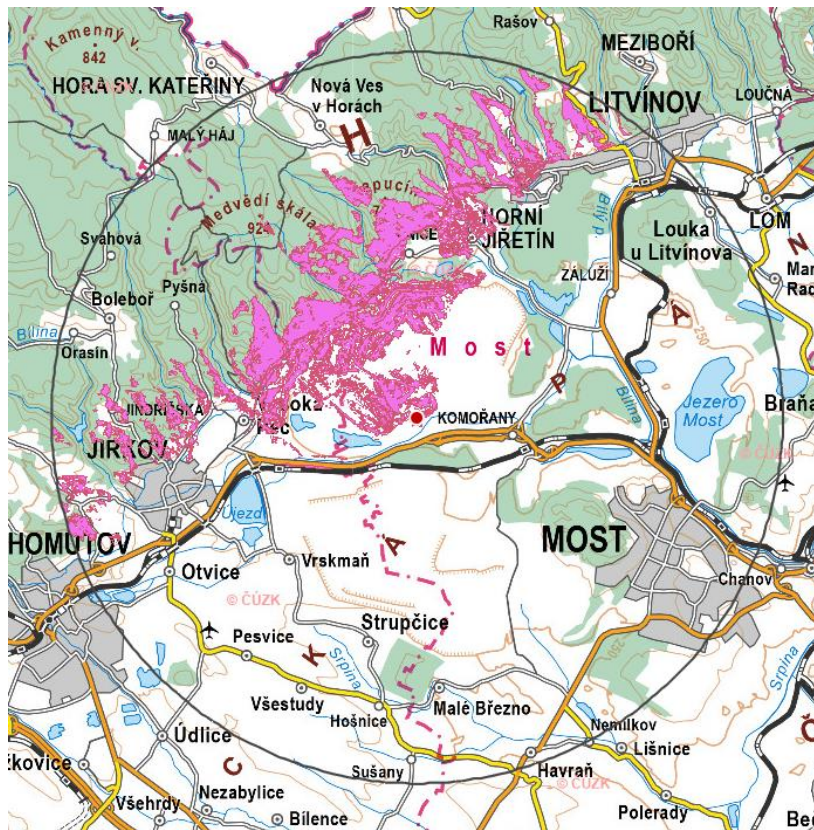
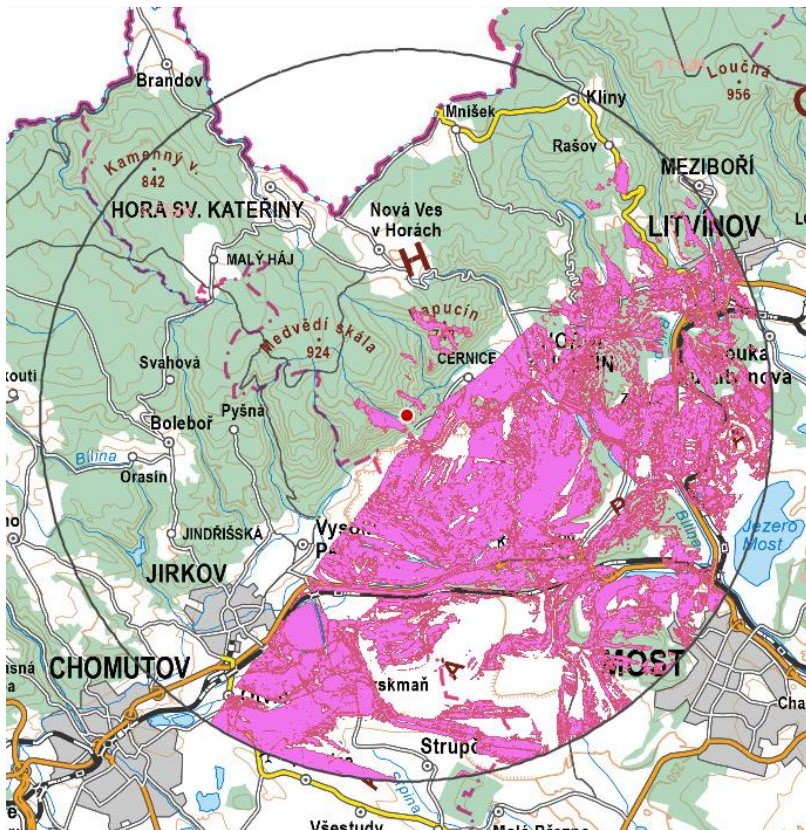

Plánovaná budoucnost území

Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav památkové péče

Ing. arch. Mario Barra

21. historickogeografická konference, 29. ledna 2025

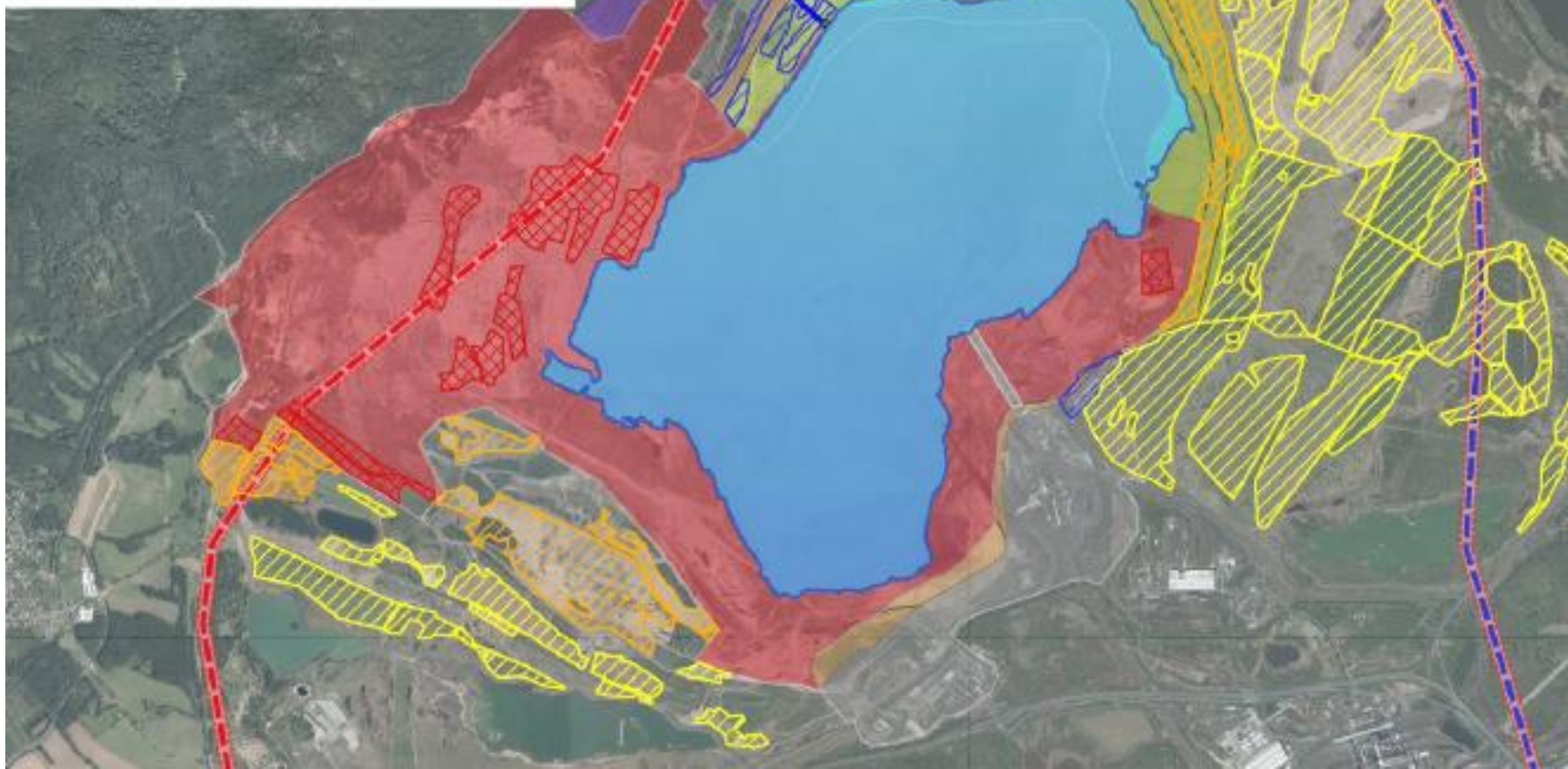

Vybrané body pro analýzu pohledových vazeb

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

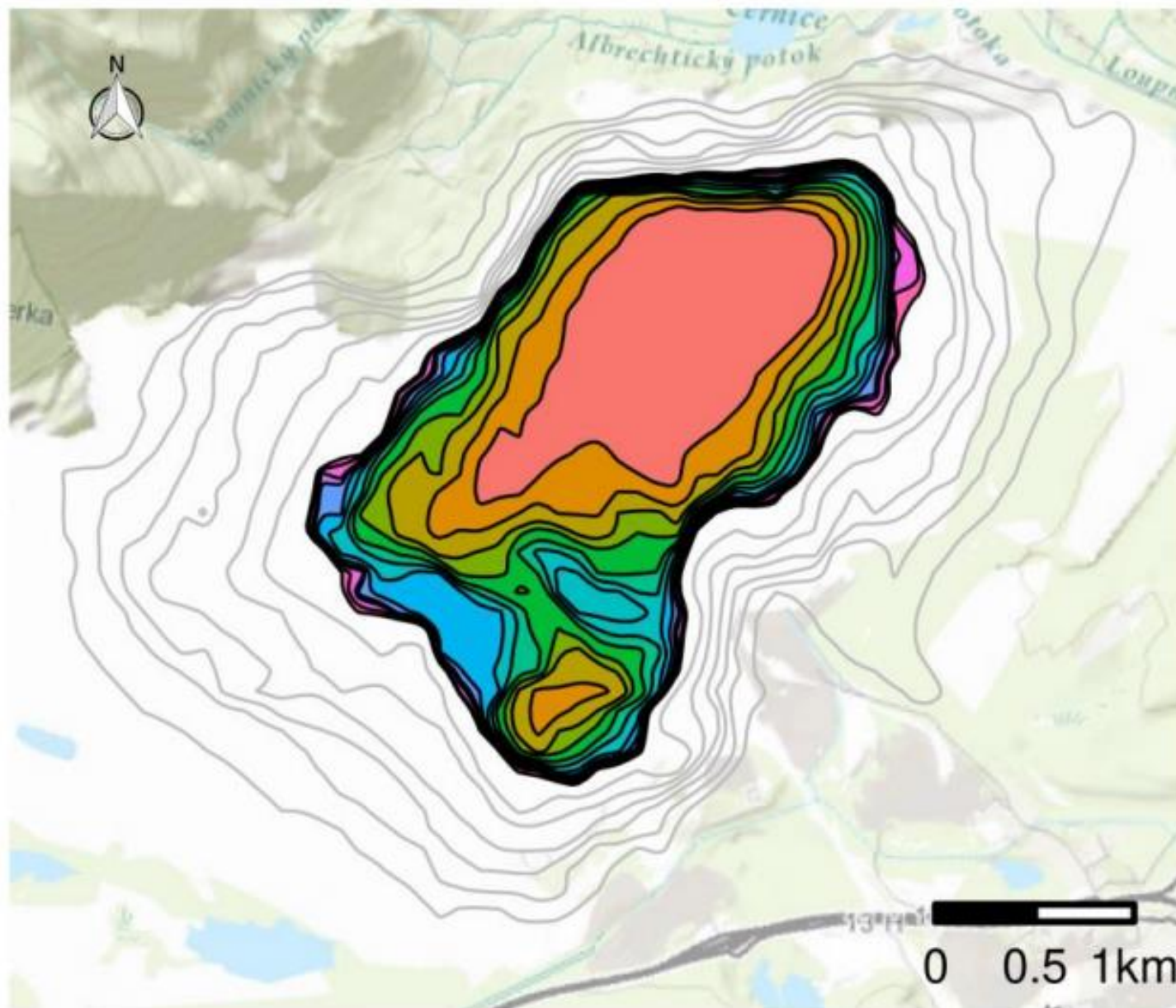
ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Plán na využívání plochy lomu ČSA po konci těžby

Zdroj:

Nařízení vlády ČR ze
dne 28. června 2023,
č. j. OVA 457/23.

Úroveň hladiny

10 let, 115 m n. m., 144 ha
20 let, 130 m n. m., 217 ha
30 let, 141 m n. m., 277 ha
40 let, 147 m n. m., 327 ha
50 let, 153 m n. m., 373 ha
60 let, 157 m n. m., 411 ha
70 let, 161 m n. m., 448 ha
80 let, 164 m n. m., 483 ha
90 let, 166 m n. m., 504 ha
100 let, 167 m n. m., 517 ha
110 let, 169 m n. m., 535 ha
116 let, 170 m n. m., 543 ha

Plán napouštění Komořanského jezera

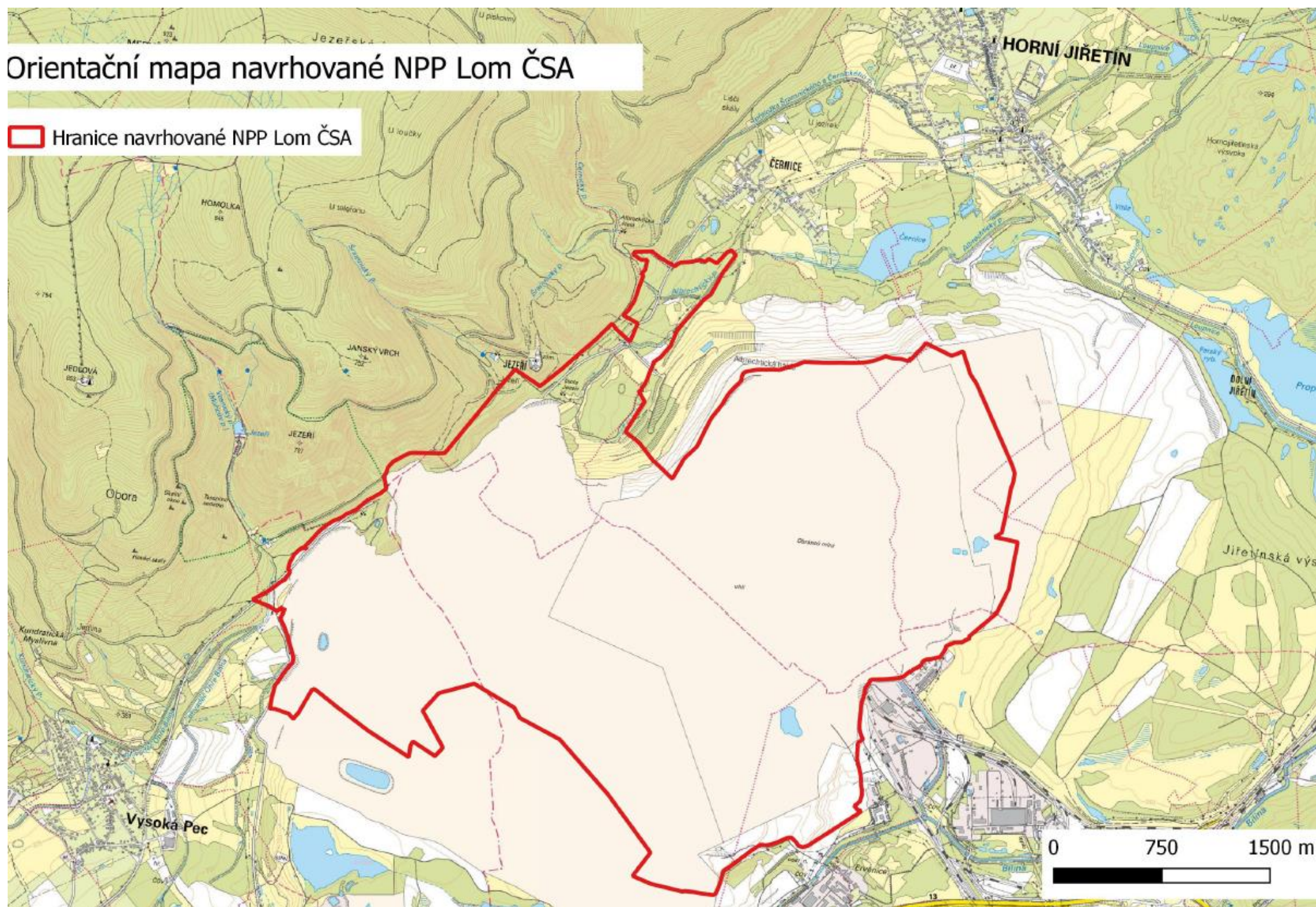
Zdroj:
Nařízení vlády ČR ze
dne 28. června 2023
a Seznam Zprávy.

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Orientační mapa navrhované NPP Lom ČSA

 Hranice navrhované NPP Lom ČSA

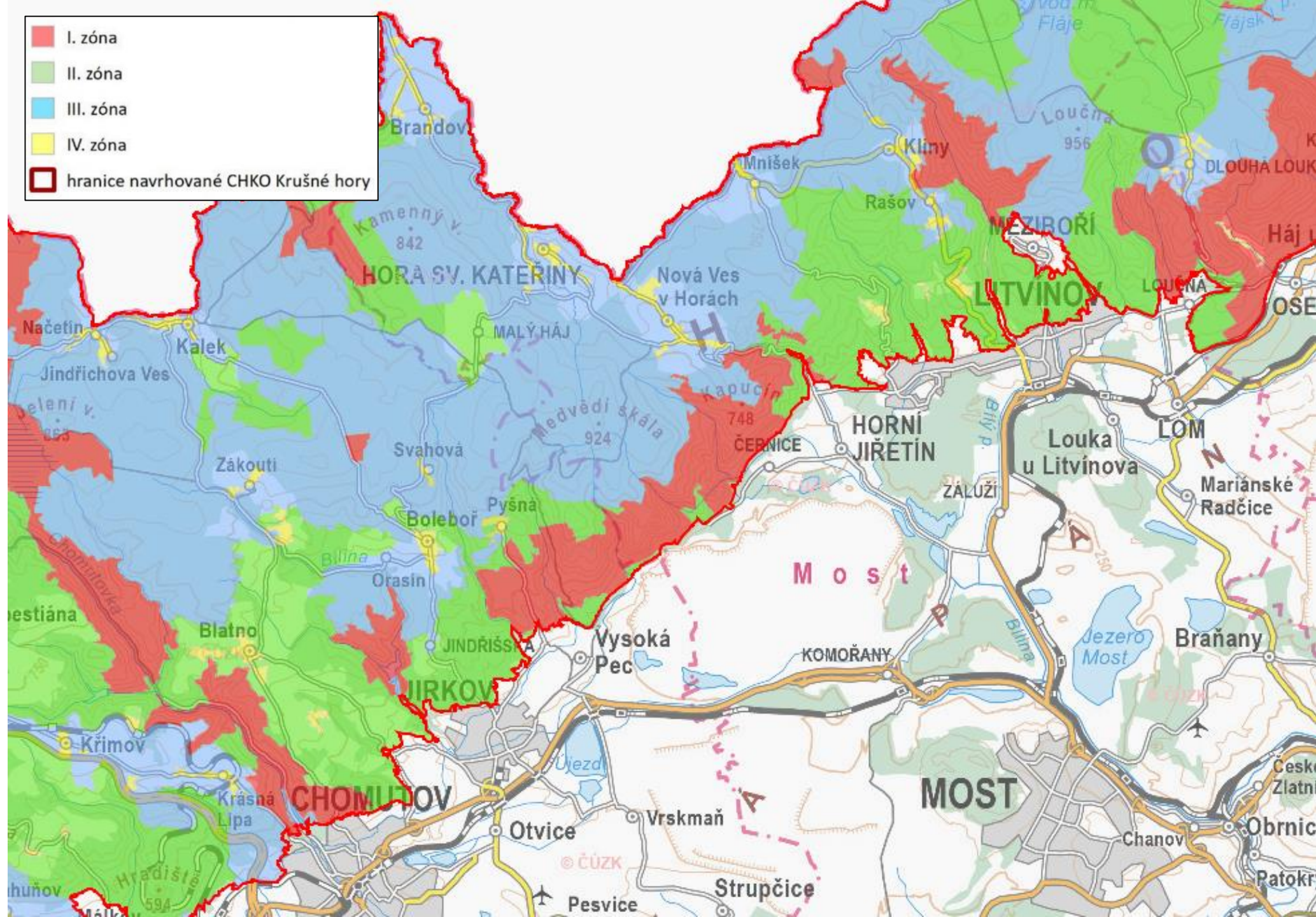
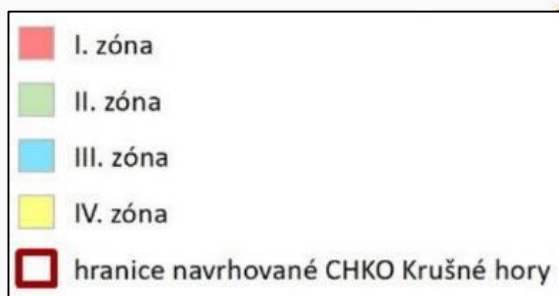
**Vymezení
rozsahu NPP lom
ČSA – r. 2023**

Zdroj:
webová stránka
AOPK ČR – NPP lom
ČSA.

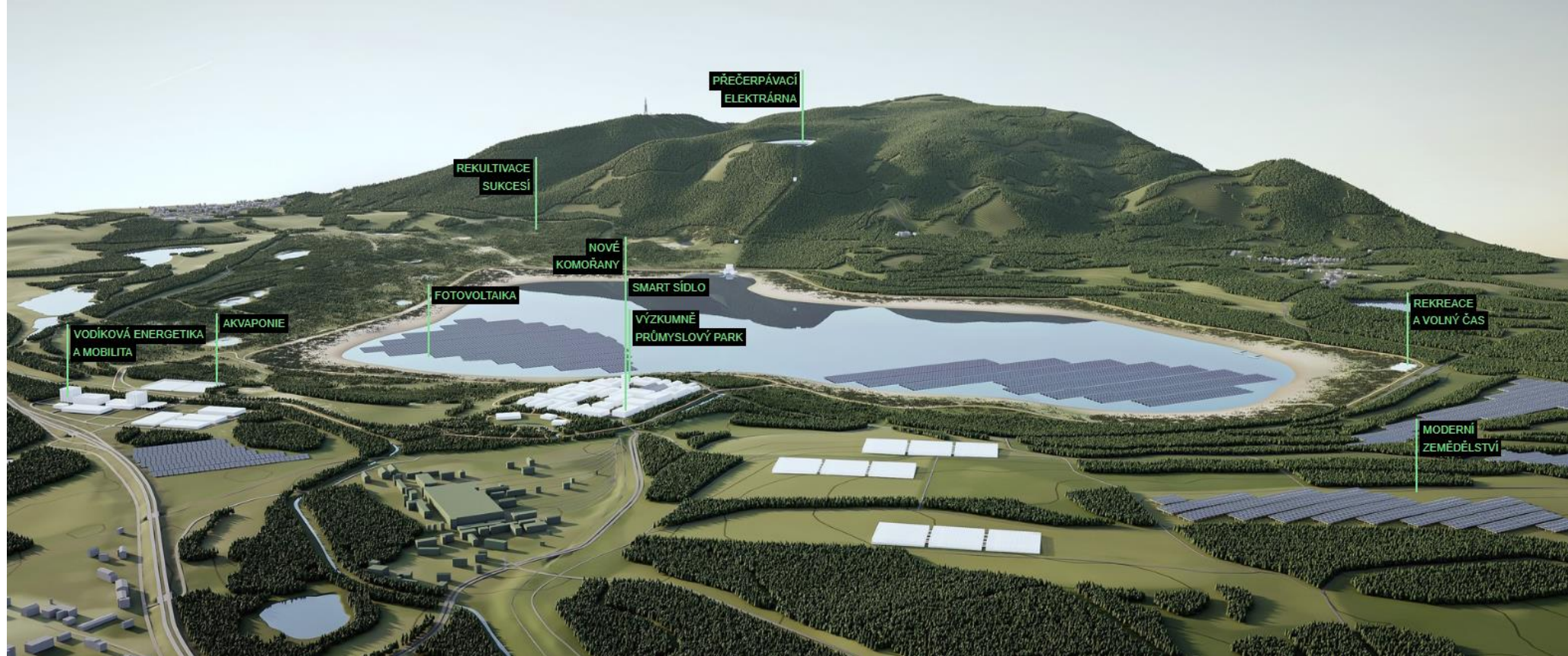
ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Návrh zonace CHKO Krušné hory – r. 2025

Zdroj:
webová stránka
AOPK ČR – CHKO
Krušné hory

**Projekt obnovy
území „Green
Mine“ – SEV.EN**

Zdroj:
webová stránka
greenmine.cz

Návrhová budoucnost území

Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav památkové péče

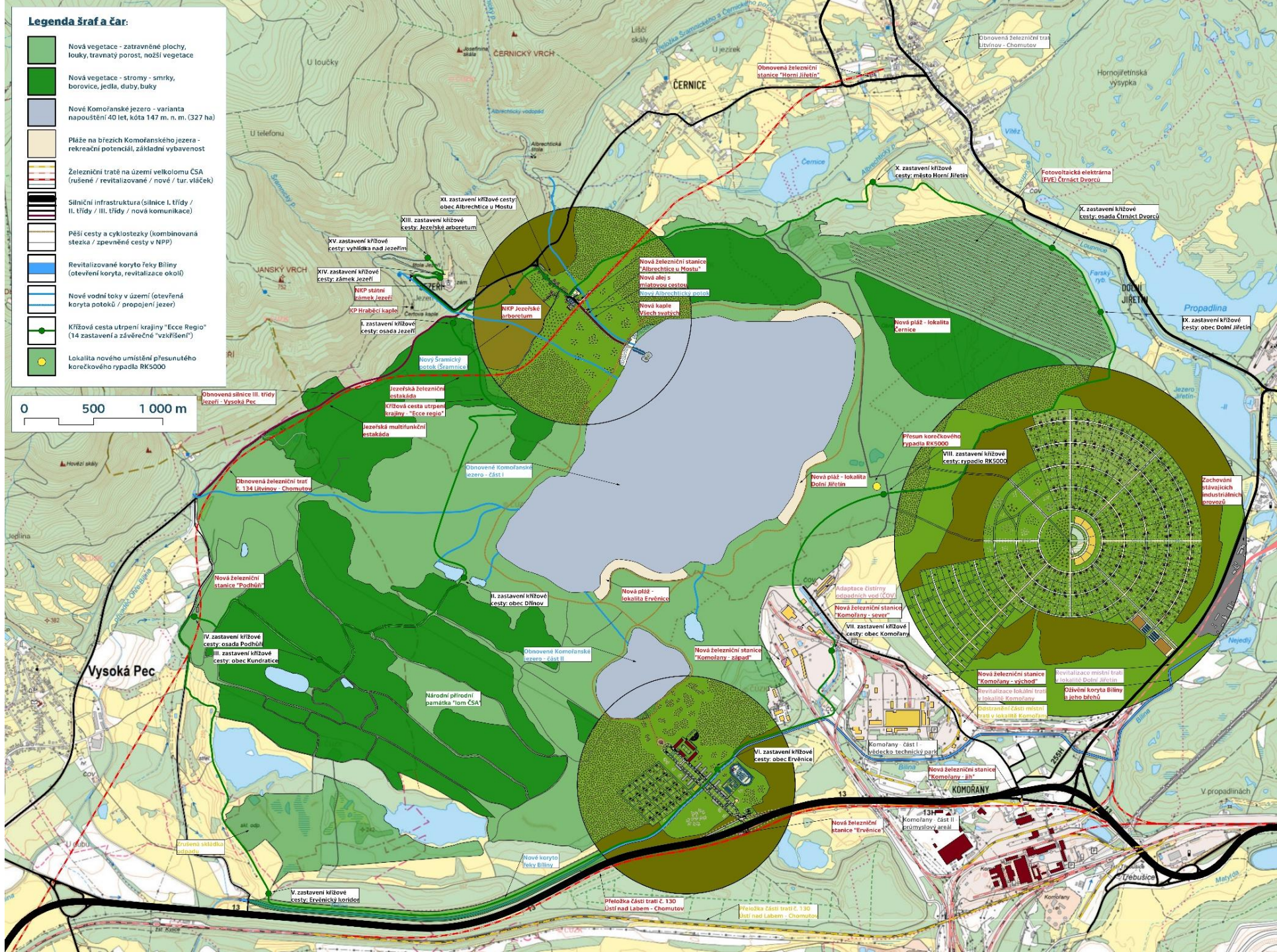
Ing. arch. Mario Barra

21. historickogeografická konference, 29. ledna 2025

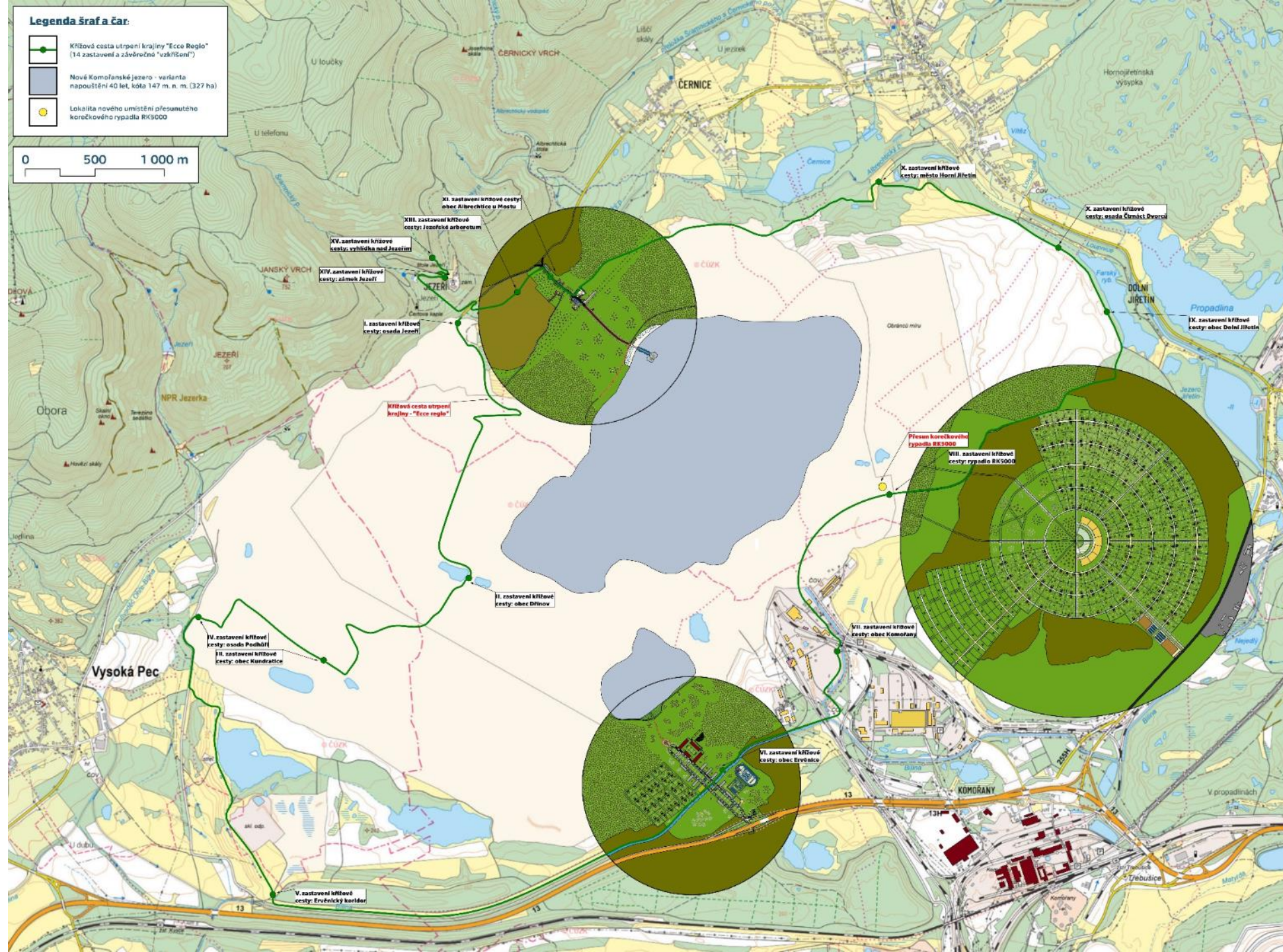
Návrh obnovy území velkolomu ČSA po těžbě

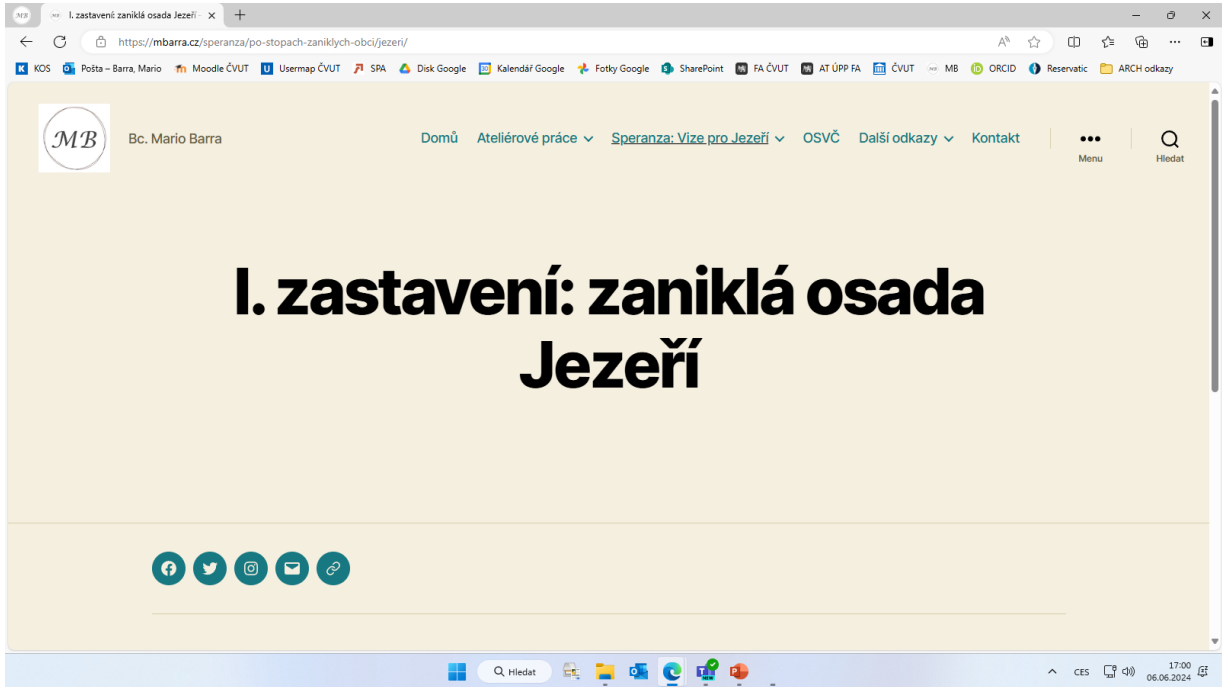
Zdroj:
diplomová práce
MB, mbarra.cz

"Křížová cesta" utrpení krajiny velkolomu ČSA

Zdroj:
diplomová práce
MB, mbarra.cz

“Křížová cesta” utrpení krajiny velkolomu ČSA

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

Křížová cesta utrpení krajiny - Ecce Regio

Zastavení: |

Název zastavení:

osada Jezeří

GPS lokality:

N 50°33.10208'
E 13°30.33798'

Založení sídla:

před rokem 1623

Vysídlení obce:

50. léta 20. století

Zánik sídla:

80. léta 20. století

Vzdálenost od posledního zastavení:

0,00 km
Výchozí bod křížové cesty.

Vzdálenost následujícího zastavení:

2,00 km
II.: Osada Dřínov

Od začátku cesty jste ušli:

0 km

Do konce cesty zbývá:

30 km

Historie místa zastavení:

Osada Jezeří, až do roku 1921 zvaná pouze Eisenberg, se nacházela při úpatí Krušných hor severozápadně od Mostu. Na jihozápadě těsně sousedila s obcí Albrechtice, ke které administrativně náležela. Spolu s ní patřila až do roku 1960 do okresu Chomutov.

Název obce "Eisenberg" - Železná hora - mohl souviset s výskytem a zpracováním železné rudy v okolí, s názvem se poprvé setkáváme k roku 1635, kdy ves drží zakladatelé tehdejšího hradu Jezeří. Od roku 1623 až do roku 1848 byla ves v držení Lobkowiczů.

V roce 1846 měla osada 30 domů se 199 obyvateli, nejvyššího počtu (231 osob) dosáhla ves v roce 1910. V důsledku sesuvu půdy v 50. letech došlo k vysídlení téměř celé osady, ještě na přelomu 70. a 80. let zde však byly obydleny cca. 3 domy s max. 8 obvv.

Projekt "Křížová cesta utrpení krajiny - "Ecce Regio" vznikl jako součást diplomové práce Speranza: Víze pro Jezeří v roce 2024 v ateliéru GIRSA na Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze.

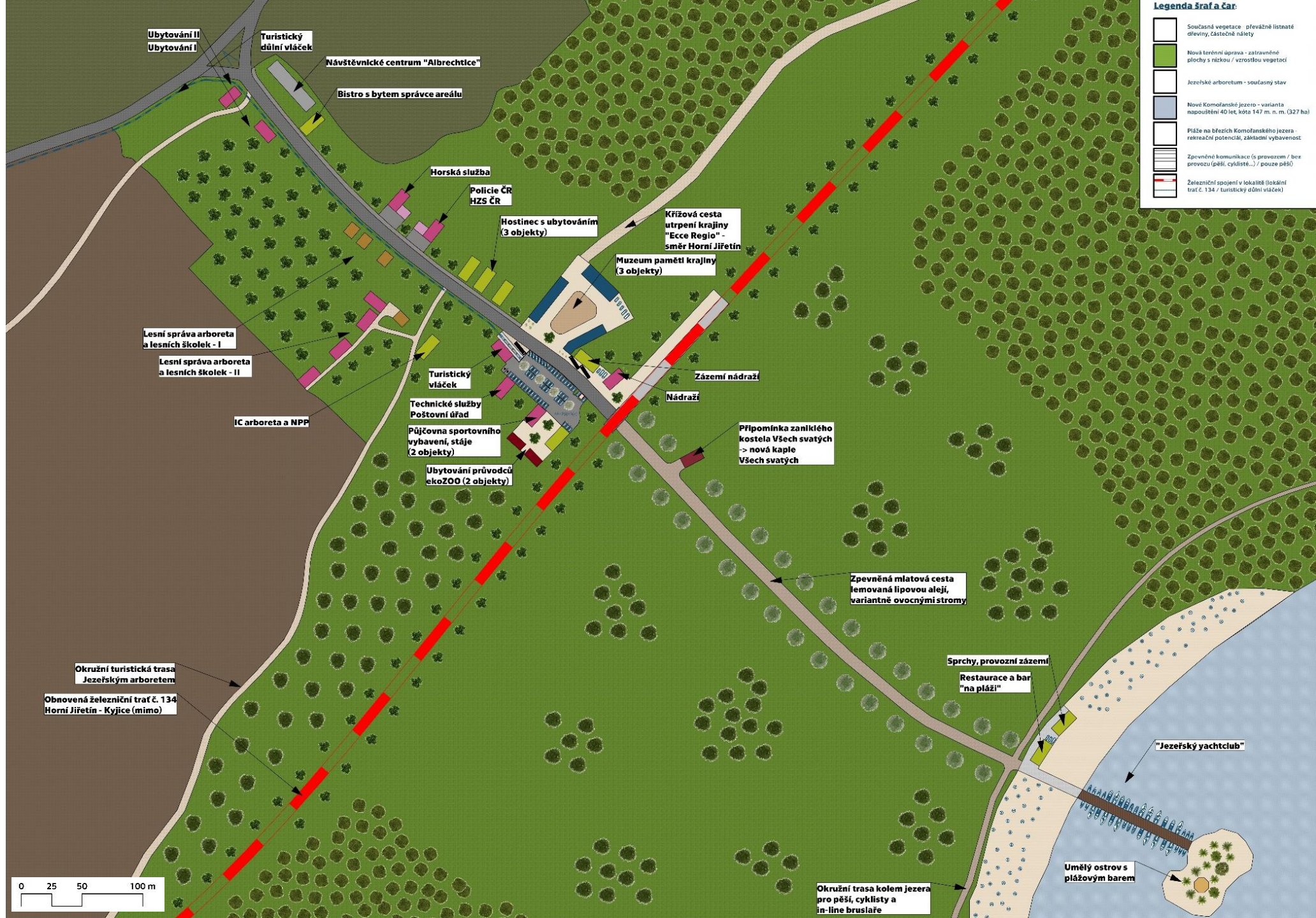

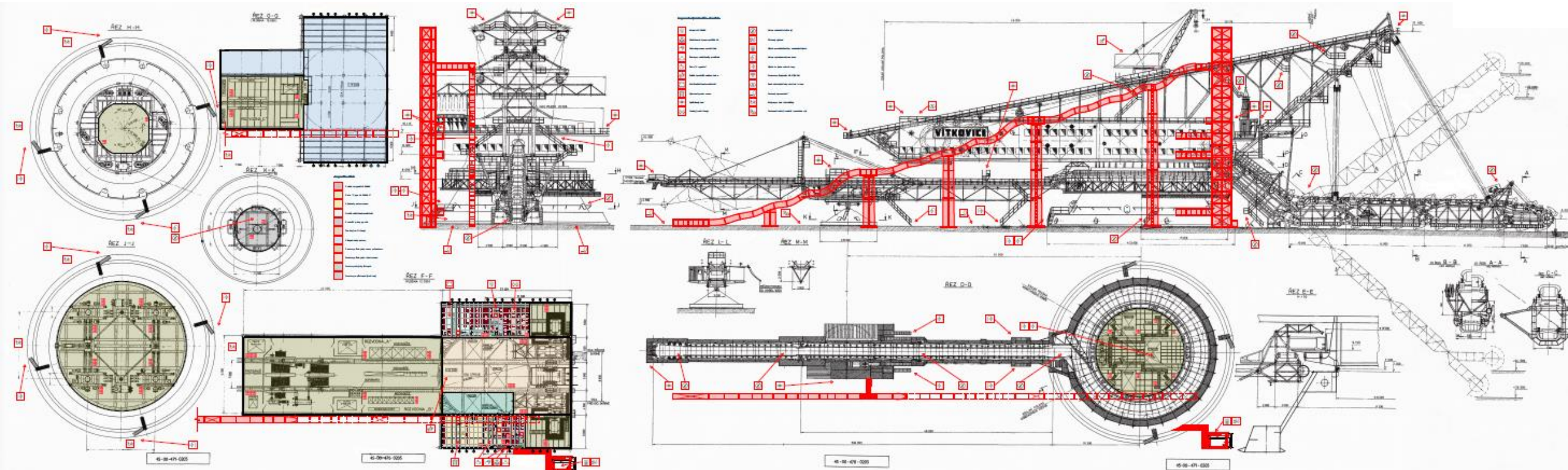

Centrum cestovního ruchu v Albrechticích

Zdroj:
diplomová práce
MB, mbarra.cz

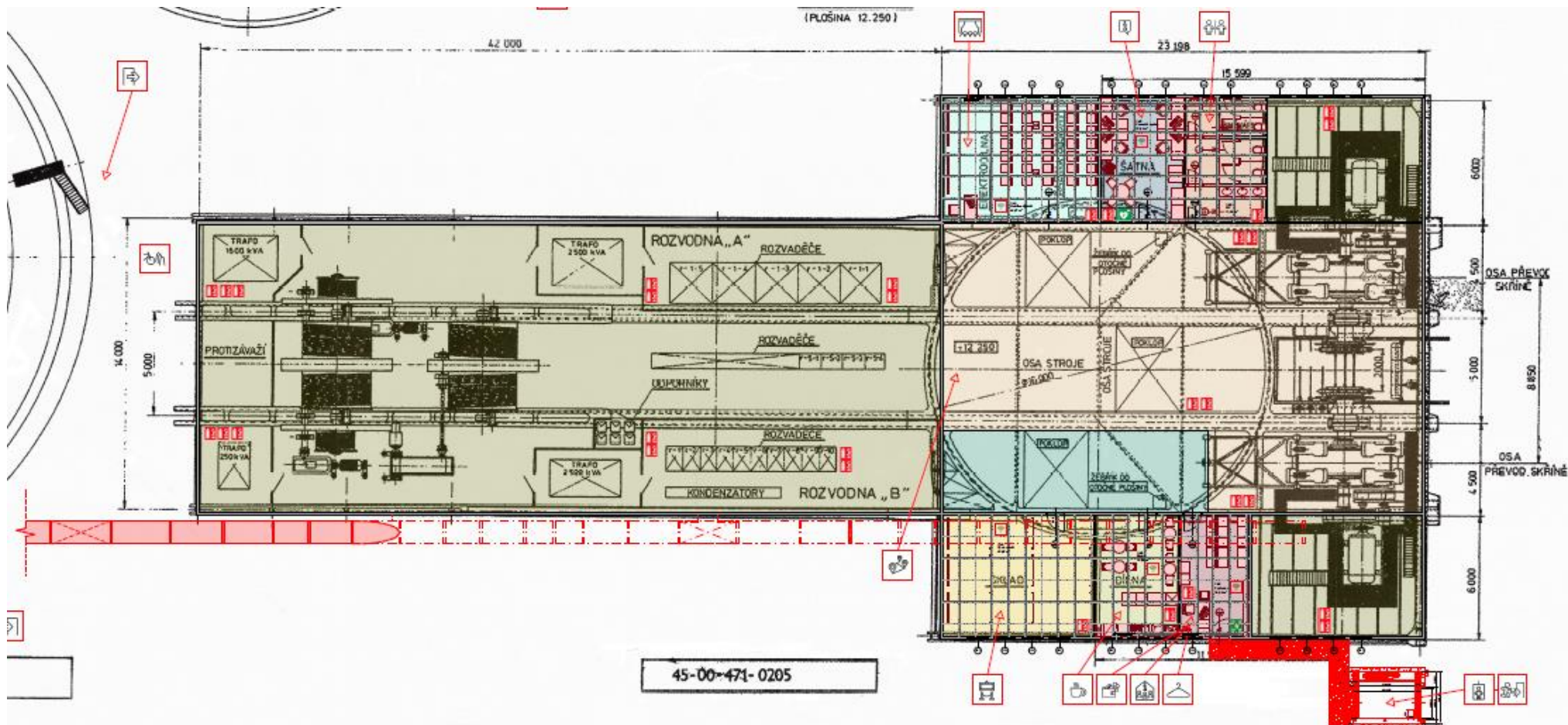

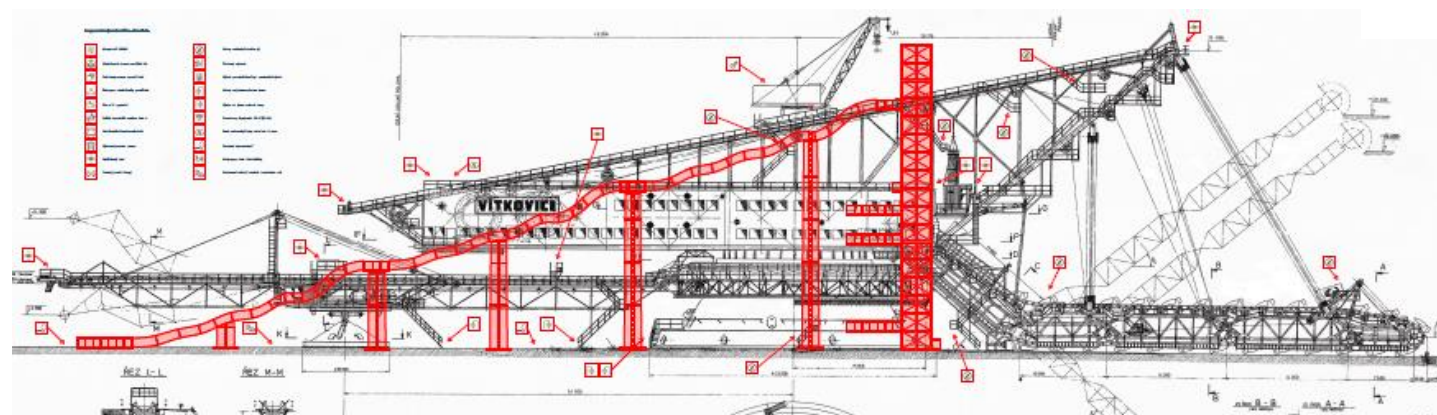

Návrh záchrany a nového využití korečkového rypadla RK5000

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

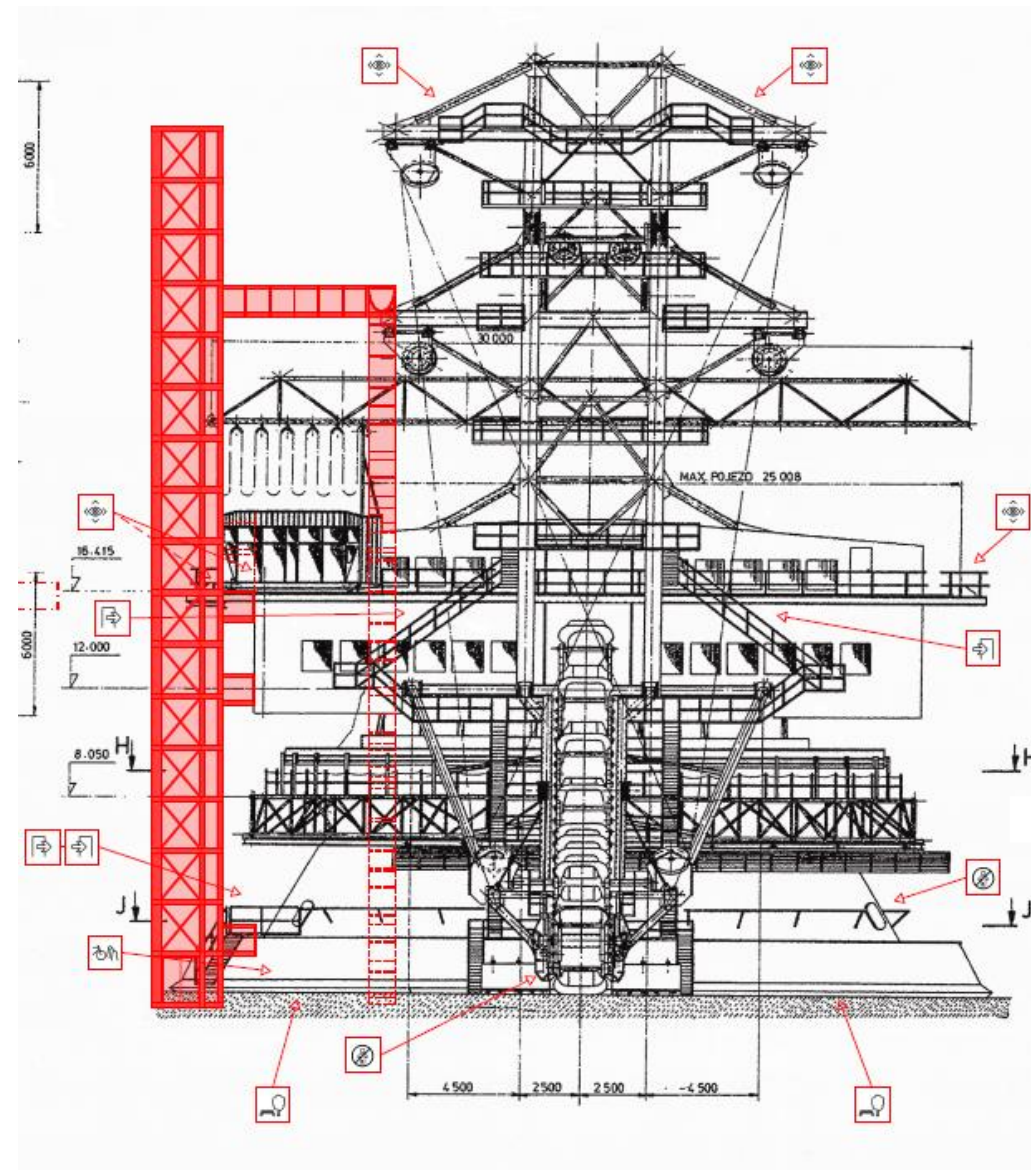
Zdroj:
diplomová práce
MB, mbarra.cz

Vizualizace obnovy území Velkolomu ČSA

Zdroj:
diplomová práce
MB, mbarra.cz

Vizualizace obnovy území velkolomu ČSA – srovnání

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

Vizualizace obnovy území velkolomu ČSA – srovnání

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

Vizualizace obnovy území velkolomu ČSA

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

Vizualizace obnovy území velkolomu ČSA

Zdroj:
diplomová práce MB, mbarra.cz

Zvažované výzkumné otázky pro disertační práci

- Dle jakých kritérií bylo rozhodováno o transferu, resp. dokumentaci památek, nebo jejich zániku? Podařilo se zachovat i nějaké „nechráněné“, ale památkově hodnotné objekty? Liší se nějak forma a podrobnost dokumentace památkově hodnotných objektů (zapsané vs. nezapsané).
- Projevilo se v řešeném území a přístupu PP střídání generací – občanská hnutí 60. léta, (80. léta) (I. obyvatelstvo do odsunu Němců v r. 1945, II. obyvatelstvo nově přistěhovalé, vysídlené při zániku sídel kvůli postupující těžbě; III. nové obyvatelstvo od 60. – 80. letech 20. století bez intenzivnějšího vztahu k území.
- Provedení kritického hodnocení, jakým způsobem se památková péče jako disciplína podílela na utváření prostředí, ve kterém se žilo, resp. žije.
- Jak se proměnil pohled na konání památkové péče v regionu mezi 2. polovinou 20. století, kdy docházelo k zániku sídel a transferu památek, a dnešní dobou?

Výzkumné centrum paměti sídel a krajiny FA ČVUT v Praze

- Identifikace, hodnocení a návrh efektivních metod pro ochranu a využití kulturního a krajinářského dědictví s cílem zvýšit povědomí o jeho hodnotách a zajistit jeho dlouhodobou udržitelnost. Zaměření na zmapování a analýzu historických a kulturních hodnot na úrovni jednotlivých památek, sídel a širší kulturní krajiny.
- Navázání na již proběhlé výzkumné projekty zaniklých sídel a proměn kulturní krajiny na území České republiky – např. přehrady a vodní nádrže na území ČR, vojenské újezdy, česko-německo-rakouské pohraničí, industriálních oblastí.
- Dokumentační činnost (archivní materiály, historické fotografie, zaměření stávajícího stavu, 360 ° virtuální prohlídky, 3D modelování např. formou HBIM atp.) jednotlivých památek či památkově hodnotných objektů.
- Vítána spolupráce v rámci akademické sféry (UK, UJEP, ČZU ad.) i s jinými institucemi.
- Kontakt: Ing. arch. Mario Barra, koordinátor projektu (mario.barra@fa.cvut.cz)

Zdroje

- Analýza pro územní studii – Diplomní seminář a Diplomová práce Bc. Maria Barry, zpracované v AR 2023/2024 v ateliéru GIRSA na ÚPP FA ČVUT v Praze.
- Archiv ČÚZK. Online. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>. [cit. 2024-02-18].
- Česko čeká řízený odklon od uhlí. Pomoc nabízí EU | ČeskéNoviny.cz. Online. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/1906407>. [cit. 2025-01-25].
- Česko má zásoby hnědého uhlí už jen na 18 let. Další těžba za limity bude obtížná | Hospodářské noviny (HN.cz). Online. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-54858870-cesko-ma-zasoby-hnedeho-uhli-uz-jen-na-18-let-dalsi-tezba-za-limity-bude-obtizna>. [cit. 2025-01-25].
- Mapy.cz. Online. Dostupné z: <https://www.mapy.cz>. [cit. 2024-02-18].
- NPP lom ČSA – AOPK ČR. Online. Dostupné z: <https://nature.cz/npp-lom-csa>. [cit. 2024-02-18].

Děkuji vám za pozornost!

Ing. arch. Mario Barra

Ústav památkové péče FA ČVUT v Praze

Thákurova 2700/9, 166 34 Praha 6 - Dejvice

tel.: +420 723 427 202

@: mario.barra@fa.cvut.cz